

Aşağıdaki sorularımın Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Mehmet ÖZHASEKİ tarafından Anayasanın 98' inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96' ncı ve 99' uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Semra ÇAĞLAR GÖKALP

Bitlis Milletvekili

Uluslararası sözleşmelerde dil haklarıyla ilgili azınlık dillerinin eğitim, yargı, kamu yönetimi, medya ve ekonomik, sosyal ve kültürel hayatta kullanımıyla ilgili çeşitli düzenlemeler yapılmıştır. Benzer düzenlemeler Türkiye'de de uygulamaya geçirilmiş ancak yapılan yasal düzenlemeler, palyatif olduğu için keyfiliği de beraberinde getirmiştir.

Pek çok alanda anadili kullanımının yanı sıra farklı dillerde kamusal hizmet Avrupa Birliği uyum yasaları ile birlikte pratiğe aktarılmış; 2932 Sayılı yasanın kaldırılması ile yasaklar dönemi nispeten sona ermiştir. Her ne kadar anayasal ve yasal pek çok değişiklik hayata geçirilmiş ise de iktidar; kendine bekasına uygun gördüğü konjonktüre göre dil haklarını istediğinde yasaklama, istediğinde kullanıma açma pratiğini benimsemiştir. Bu anlamda Anayasanın 3 üncü maddesini de keyfi bir şekilde yorumlama geleneği edinmiştir. Oysa kurallar, tek bir kişinin tekelinde olamayacağı gibi, keyfi bir şekilde de yorumlanamaz.

Diğer yandan Anayasanın 3 üncü maddesi, kamusal alanda anadil kullanımını yasaklayan bir hüküm değildir. Anayasa'nın 12. maddesinin "Herkes, kişiliğine bağlı, dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez temel hak ve hürriyetlere sahiptir" hükmünün kişi hak ve hürriyetlerinin geliştirilmesi maksadına dönük olduğu, 10. maddesinde "Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar." hükmü ile devletin her türlü faaliyetinin, tüm vatandaşları için eşit bir biçimde yürütülmesi gerektiği amacı taşıdığı açıktır.

Nitekim anadilde savunma hakkı, YSK'nin 27 Mayıs 2015 tarihli kararında geçen "***Türkçe bilmeyenlerin talep etmeleri halinde o yerde temin edilecek tercümanlar vasıtasıyla yapacağı işlemlerin anlatılması gerektiğinden, seçmenin oy verme işlemi konusunda eğitildiğinin kabulü gerekir***" ifadesi, radyo ve televizyonlarda anadillerde yayın hakkının sağlanması; kamusal alanda anadil kullanımının gerekliliğine işaret etmektedir. Ancak sorun, var olan bir hakkın bazı alanlarda mevcut, bazı alanlarda yok sayılmasıdır. Bu ikircikli halin anayasal güvence altında olan kişi haklarına ve eşitlik ilkesine aykırılık teşkil ettiği açıktır. Yine, sağlık, ulaşım, eğitim gibi temel konularda çok dilli uygulamalara geçilmesine mukabil, Kürtçenin kapsam dışı bırakılması da anayasaya aykırılık teşkil etmektedir.

Bu bağlamda;

- 1- Kamusal alanda Türkçe dışında farklı dillerin kullanımının sağlanması amacı ile çeşitli yasal düzenlemeler hayata geçirilmiş, sağlık, iletişim, bankacılık hizmetleri, KADES, ulaşım araçları anonsları, gibi pek çok uygulamada çok dillilik esas alınmışken; Bakanlığınızın hizmet alanlarına giren konularda Kürtçenin tüm bu uygulama ve yasal düzenlemelerin dışında tutulması hangi yasal mevzuat esas alınarak yapılmaktadır?